

Поштована/и,

Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима, на седници одржаној дана 17.04.2019.године, донео је одлуку да се свим надлежним инстанцама обрати иницијативом за хитно формирање **посебне установе за лечење и оспособљавање** у смислу члана 23. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС“ бр.85/2005), а у вези са чланом 60. Закона о социјалној заштити. („Службени гласник РС“ бр.24/2011).

Пракса кривичног поступка према малолетницима је указала на све значајнији број учиниоца кривичних дела са израженим здравственим проблемима (различити поремећаји психолошког развоја, поремећаји понашања и емоција, злоупотреба ПАС, па чак и психозе развојног доба). Било да се јављају као доминантан етиолошки фактор криминогеног понашања или су опсервирани током испитивања од стране органа старатељства у припремном поступку, приликом избора примерене кривичне санкције, суд мора одредити неку од мера здравственог карактера.

Само у изузетним случајевима постоје услови за изрицање мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи. Услови за реализацију ове мере безбедности су изузетно неповољни у Републици Србији. Иако је при Специјалној затворској болници одређена соба за малолетнике којима је изречена ова мера безбедности и даље не постоји правни основ да се ангажују специјалисти дечије психијатрије. Стање је готово истоветно и у другим клиникама за психијатријске болести у којима се реализује ова мера безбедности.

Код васпитних мера усмерених на превазилажење понашајних проблема узрокованих здравственим поремећајима или болестима - посебне обавезе из члана 14.ст.2.тач.7. („да се подвргне одговарајућем испитивању и одвикавању од зависности изазване употребом алкохолних пића или опојних дрога“) и из чл.14. ст. 2. тац.8.(„да се укључи у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту и да поступа по програмима рада који су за њега сачињени у тим установама“), као и мера обавезног лечења наркомана и алкохоличара и мере обавезног психијатријског лечења на слободи изречених малолетницима, тј. када је потребано реализовати континуиран здравствени третман и терапију малолетника, неопходно је ангажовање и неизоставна је улога родитеља и породице.

У свим случајевима када се с разлогом не може очекивати адекватно учешће родитеља (не постоје, не поседују одговарајуће капацитете или постоји насиље у породици) и када није могуће реализовати поменуте кривичне сакције према малолетнику, а потреба за здравственим третманом је изражена, **упућивање у посебну установу за лечење и оспособљавање (чл.23.3М)** је најпримеренија васпитна мера којом се може постићи сврха кривичне санкције.

Свака друга кривична санкција је неодговарајућа и излаже младу особу не само рецидивима у вршењу кривичних дела, већ даљем прогресивном здравственом и социјалном пропадању и животну је угрожава.

Постојеће установе социјалне заштите за бригу о деци без адекватног родитељског старања нису конципиране да одговоре озбиљним и сложеним здравственим потребама ових малолетника. Повремене и привремене хоспитализације нису прави и потпуни одговор на потребе ове деце (у породично-правном смислу), јер је и након тога неопходан дугорочни третман. Посебно треба имати у виду потребу за континуираним образовањем и оспособљавањем.

С тога је неопходно хитно формирати *посебну установу за лечење и оспособљавање*, тј установу социјално - здравственог типа, у којој би се уз социјалну заштиту и бригу о малолетнику, реализовао одговарајући здравствени третман, а свакако омогућио и приступ праву на примерено образовање и оспособљавање.

Упозоравамо да непостојање *посебне установе за лечење и оспособљавање*, из члана 23 Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, у пракси онемогућава примену овог закона, и директно крши права кривично одговорних малолетника (14-18 година живота) на неопходан здравствени третман, друштвену бригу и примерено образовање.

Верујемо да није потребно нагласити да је ова установа из надлежности социјалне заштите одговор на потребе и права свих осталих малолетних лица – деце (у породично-правном смислу) са истим или сличним здравствено-социјалним статусом. Сигурни смо да многи малолетници према којима се води кривични поступак, не би били у сукобу са законом да су правовремено, од стране органа старатељста, а по препоруци надлежне здравствене службе били смештени у овакву установу.

Иако правосуђе има носећу функцију када је у питању кривични поступак према малолетницима, у решавању овог проблема неопходан је мултисекторски приступ посебно имајући у виду да се Законом о социјалној заштити (чл. 58., 59. и 60.) регулишу односи са здравственим и образовним системом.

Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима, у оквиру својих овлашћења, а у складу са Конвенцијама о правима детета (чланови 23. - 29.), Акционим планом за Поглавље 23, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (чланови 23.,134.,135., 136. и 166.), Законом о социјалној заштити (чланови 58., 59. и 60.) подноси предлог за формирање *посебне установе/а за лечење и оспособљавање*.

У Београду
20.5.2019.

председник Савета
судија Биљана Синановић